

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

20. maj 2022

št. 19/2022

UVODNIK

SREČANJE PISATELJEV

INTERVJU

SREDNJEŠOLSKI ESEJ

POEZIJA

PEN JE ZAVEZAN RESNICI IN MIRU

Prejšnji teden smo zaključili 54. srečanje pisateljev na Bledu, ki je bilo po odzivu gostov in medijev ponovno zelo uspešno, četudi so bile teme in pogovori srečanja težki in zahtevni. Vojska v Ukrajini in politične napetosti v naši bližini v Bosni in Hercegovini, medijsko enoumje v nekaterih neliberalnih državah Evrope, Nobelove nagradenke za mir, prinašajo v naš vsakdan nemalo grenkobe in strahu, kaj bo z nami in našimi otroki. Preteča draginja bo marsikateremu kulturniku zagrenila že tako negotovo življenje v prekarnosti. Tudi PEN, naše združenje pisateljev v mednarodnem in slovenskem prostoru, ne more ostati izven vseh dogajanj.

Zato je toliko bolj pomembno, da ne izgubimo izpred oči vrednot Temeljne listine in vrednot človečnosti. Naš poziv k človečnosti, ki smo ga oblikovali v seriji dogodkov skupaj z IRVD – Inštitutom za razvoj vključujoče družbe, je brez oklevanja podpisala tudi nobelovka Svetlana Aleksijevič, predsednica Beloruskega PEN-a. Čezmejno povezovanje in tkanje prijateljstva je na Bledu najbolj odsevalo na sestanku mreže Alpe-Jadran. Ko sem delegate med napetimi diskusijami generalne skupščine mednarodnega odbora Pisatelji za mir, kjer so volitve v mojih očeh preveč zasenčile osnovno delo odbora, prišla pozdravit, se je moja duša napolnila z novim optimizmom. Če so sosedi tvoji prijatelji, če se med nami pretaka književnost in lepota, bomo zmogli vse, tudi (včasih) Sizifov boj za pravico in resnico.

Slovenski PEN se je že davno zavezal RESNICI. Zanj je nujna svoboda medijske pokrajine, svoboda ustvarjanja in strpen dialog med različno mislečimi. V ponedeljek novinarji in delavci javne radio televizije napovedujejo stavko, na kateri bo glavna tema svoboda poročanja, pri kateri pa je seveda nujno nenehno opozarjati na slabosti svobodnega tiska, kot so lažne novice, širjenje laži in ponarejanje dejstev za doseganje osebnih, gospodarskih ali političnih ciljev. Opozoriti je treba tudi na zaščito žvižgačev in vse prepogoste tožbe za omejevanje kritičnega poročanja, tako imenovane SLAPP tožbe. Nujno se moramo upreti političnemu upravljanju javnih medijev, kar je za delujočo demokracijo nesprejemljivo, pa naj bo to upravljanje z levega ali z desnega političnega pola. Skupaj se moramo zavzemati za depolitizacijo vodenja ne le javne RTV in STA, temveč vseh slovenskih kulturnih inštitucij. Edino merilo mora biti strokovna usposobljenost in stroka kot edini vzvod odločanja. V tem duhu stojimo s slovenskimi novinarji in novinarkami ter jih podpiramo v njihovem boju za resnico.

Slovenski PEN se je pred skoraj štiridesetimi leti formalno zavezal MIRU. Od prizadevanj legendarne predsednice in mednarodne podpredsednice Mire Mihelič do ustanovitve četrtega mednarodnega odbora Pisatelji za mir pod vodstvom Miloša Mikelnja ter Sarajevskega komiteja mednarodnega podpredsednika Borisa A. Novaka, ko sta s sekretarko Elzo Jereb dobesedno noč in dan delala za pomoč pisateljem v obleganem mestu. Trideset let je od tega, žal sta se sovraštvo in vojna vrnila v Evropo in ni videti, da bi kmalu prišlo do prekinitve ognja ali mirovnih pogajanj v Ukrajini, še manj do svobode govora v Rusiji in Belorusiji, kjer enostransko poročanje že žanje podpihovanje vojne.

Nikakor ne smemo medijske krajine prepustiti vojnim hujskačem, ki z lažnimi profili na družabnih omrežjih širijo laži, žalijo druge ter se praviloma spravljajo na marginalne skupine. Skupaj si moramo vsak trenutek prizadevati za resnico, še bolj pa za mir.

Želim vam lep pomladni teden, v katerem bomo pluli po reki navzgor ob milih verzih poezije.

Tanja Tuma, predsednica SC PEN

54. mednarodno srečanje pisateljev na Bledu

POROČILO - 2.del

13. maja se je srečanje pisateljev nadaljevalo z zasedanjem odbora Pisatelji za mir.

Vzporedno je potekal sestanek Alpe-Jadran, ki ga je vodil g. Janez Stergar.

Poročilo: Janez Stergar

Dvanajst udeležencev okrogle mize je pregledalo, kako se sodelovanje v naši bližnji soseščini, ki jo lahko v marsičem primerjamo s skupnim slovenskim kulturnim prostorom, pozitivno razvija med literarnimi ustvarjalci, založniki in raziskovalci. Tržaški rojak prof.dr. Borut Klabjan (FF UL in ZRS Koper/Capodistria) je uvodoma predstavil svoj novi evropski raziskovalni projekt o "mnogoterih oblikah povezovanja, ki so zaznamovale vsakdan območja Alpe-Jadran v času hladne vojne". Prav Blejska pisateljska srečanja so tudi sama čezmejno povezovala prek železne zavese. Dva nekdanja predsednika SC Pen, Tržačan Marko Kravos in Tone Peršak, sta kot zgodnja in dolgoletna čezmejna povezovalca v kulturi komentirala slovensko oz. alpsko-jadransko vpetost v "terensko" delovanje Mednarodnega PEN-a. Dosedanji podpredsednik odbora Pisatelji za mir veleposlanik Franc Mikša je poklicno vodil Delovno skupnost dežel regije Alpe-Jadran. Članica SC PEN prof.dr. Alenka Jensterle Doležal predava slovensko in druge slovanske književnosti na Karlovi univerzi v Pragi.

Stalni udeleženec okrogle mize, koroški rojak dr. Marjan Sturm je kot predstavnik projekta Mirovne regije A-J iz Avstrije ugoden razvoj odnosov med nemško in slovensko govorečimi ilustriral z odkritjem skupne spominske plošče več sto padlim v bojih na Koroškem 1918-19. Predstavnica koroškega pisateljskega združenja KSV Angelika Peastor-Startinig je udeležence okrogle mize obdarila s svojo pesmijo (»Den Soldaten«, v prevodu Ivane Kampuš »Vojakom«), ki jo je bila prebrala ob odkritju omenjene spominske plošče v Velikovcu 6. 10. 2021. Članica SC Pen mag. Lidija Golc je predstavila široko paleto literarnih in drugih kulturnih dejavnosti, ki so trden most povezovanja čez gorsko pregrado Karavank in čez kraški rob; skupaj s podpisanim moderatorjem okrogle mize je lahko pokazala tudi več novih dvojezičnih knjižnih izdaj. Predstavnica PEN Trieste/Trst Cecilia Prenz je potrdila interes za okrepljeno penovsko sodelovanje v mnogonarodnem tržaškem okolju in čez SLO-IT mejo. Sándor Halmosi iz Budimpešte je bil menda prvi madžarski udeleženec Blejskega srečanja, ki je aktivno sodeloval tudi na A-J okrogli mizi in ima tudi sam »manjšinsko« življenjsko izkušnjo. Žal sta se opravičili dve hrvaški penovki, ki se v »mrežo« morda vključita v prihodnosti. Tokratno zadržanost je opravičilo tudi več udeležencev preteklih blejskih okroglih miz A-J iz Slovenije, Avstrije in Italije.

Po zaključku obeh sej se je začela slavnostna podelitev nagrad za najboljši srednješolski esej. Žirija v sestavi Tanja Tuma, dr. Bogomila Kravos in Maja Ferjančič je nagradila naslednje srednješolce:

Saša Štajner, Gimnazija Franca Miklošiča, mentorica Tanja Bigec
Nađa Bogdanović, Srednja trgovska šola, mentorica Maria Magdolna Horvath
Erna Šišić, Šolski center Rogaska Slatina, mentorica Nika Jančič
Ambrož Medič, Gimnazija Kranj, mentorica Bernarda Lenaršič

Nagrajenci so po končani podelitvi sedli za mizo s pisatelji.

Podelitev nagrad za najboljši srednješolski esej, Bled 2022

Po kosilu je udeležence na ogled Blejskega gradu povabil blejski župan Janez Fajfar. S svojim humornim, a zgodovinsko podkrepjenim opisom Bleda, gradu in okolice je očaral udeležence.

Srečanje se je sedaj že tradicionalno zaključilo s festivalom Obrazi miru, ki je potekal v Kropi, na Bledu, v Kranju in Ljubljani.

Ljubljanski oder je bil postavljen v Mestni hiši, navzoče so nagovorili župan Zoran Janković, podpredsednik mednarodnega PEN-a Boris A. Novak in predsednik hrvaškega PEN-a Tomica Bajsić. Otvoritev z branjem poezije je začela Lana Derkač, sledili so ji: Sameer Sayegh, Lejla Kalamujić, Barbara Pogačnik, Alix Parodi, Souzan Ali, Boris A. Novak, Dejan Koban, Varja Balžalorsky in Aleš Mustar. Tematika je bila posvečena trpljenju beguncev, pesmi pa bodo izšle v antologiji Ob žici, ki jo bo izdal Hrvaški PEN. Dogodek je vodila mirina nagrajenka Luna Jurančič Šribar.

Obrazi miru, Ob žici, Ljubljana 2022
Foto: Nik Rován

V Mežnariji pri kapelci pod Kropo je pesnike sprejel g. Slavko Mežek. Pod taktirko Toneta Peršaka so brali Bruno Mercier, Sándor Halmosi in Alenka Jensterle Doležal.

Obrazi miru, Mežnarija pri Kapelci nad Kropo 2022

V Mestni knjižnici Kranj so nastopili pesniki: Philippe Pujas, Sylvestre Clancier, Jean Philippe Domecq in Teresa M.L.R. Cadete. Dogodek je moderiral Edvard Kovač.

Obrazi miru, Mestna knjižnica Kranj 2022

Prenovljena Knjižnica Blaža Kumerdeja Bled je gostila Iryno Starovoyt, Jeni Williams, Simona Mundija in Sarah Lawson, z branjem svojih pesmi v angleščini se jim je pridružila Lidija Golc. Dogodek je vodila Tanja Tuma. Intimno, a navdihujoče.

Obrazi miru, Knjižnica Blaža Kumerdeja Bled 2022

INTERVJU: Burhan Sönmez
Petra Meterc, Ars
19.5.2022

Mednarodni PEN, katerega predsednik ste, pomaga pisateljem in novinarjem po vsem svetu. Kakšno je vaše delo?

Mednarodni PEN je najstarejša nevladna organizacija na svetu. Ustanovljena je bila pred sto enim letom. Na začetku so se pisatelji srečevali, da bi se pogovarjali in si izmenjevali izkušnje. Po desetletju pa so z vzponom nacizma in fašizma v Evropi začeli tudi skrbeti za varnost in zagovorništvo svojih kolegov pisateljev, ki so bili v različnih državah preganjani. Od takrat nas vodita dve načeli in pravzaprav počnemo dvoje. Eno je promocija literature, drugo pa zagovarjanje svobode govora. To sta naša glavna temelja in ko se danes pogovarjamo o svobodi govora, to pomeni, da branimo pisatelje, ki so v zaporih, preganjani, v številnih državah umorjeni. Torej ne gre za preprosto nalogo in ne samo za to, da branimo svobodo govora tako, da objavljamo izjave za javnost. Gre za izjemno aktivno in praktično delo. Včasih se je treba srečati s predstavniki vlad, ministri, z vodjo Združenih narodov ali Sveta Evrope, s sodniki, organizirati je treba različne dejavnosti in objavljati poročila, hoditi na sojenja in nadzorovati sodne procese; pri tem nimamo nikakršnih omejitev. Da bi zavarovali in rešili pisatelje, novinarje, akademike, storimo vse. Vse za mir in svobodo.

Kateri izzivi se vam zdijo ob blejskem srečanju posebej pomembni?

Najprej so tu naša lastna vprašanja, ki zadevajo določene regije. Spremljamo različne krizne regije, ne gre le za Ukrajino, ampak tudi za Belorusijo, Afganistan, Jemen, Palestino, Nikaragvo, Kolumbijo, Hongkong, Mjanmar. Toliko držav je, ki so v težavah. Ob tem pa vidimo tudi nove izzive. Ti ne izvirajo le iz vojn. Prihajajo v različnih oblikah: tu so sovražni govor, lažne novice, nadzor. Poglejte naše življenje – štiriindvajset ur na dan nas nadzorujejo velike korporacije, ne vlade, in te korporacije vedo vse o nas – o naših kreditnih karticah, o mestih, ki smo jih obiskali in v njih nakupovali. Vse te stvari naša življenja postavljajo v nov lonec, v katerem se že smodi, zato moramo razpravljati tudi o njih in najti najboljše načine, da človeštvu prinesemo svobodo. Če tega ne bomo storili, bomo ugotovili, da so v enaindvajsetem stoletju vse države v peklju, da vse celine gorijo in da je populizem na vzponu prav povsod. Zato se moramo spomniti vseh starih načel, ljudje jim rečejo stara, pa vendar so vedno nova, saj jih še vedno potrebujemo: svobode, enakopravnosti, spoštovanja, tega, kako ceniti drug drugega, kako razumeti drug drugega. To danes, ko naša resničnost spominja na nočno moro, zveni kot sanjarjenje ali nekaj utopičnega. Pa vendar je v nočni mori naša naloga in naša odgovornost, da govorimo o lepih sanjah.

[VEČ](#)

Burhan Sönmez v pogovoru
z novinarjem Ervinom
Hladnikom Milharčičem.
Cankarjev dom, 10.5.2022

[POVEZAVA](#)

BOSNA IN VSE SVETOVNE BOSNE

Erna Šišić, Šolski center Rogaška Slatina, mentorica Nika Jančič

»Bosna je moja velika ljubezen in moje občasno boleče sovraštvo,« pravi znani bosanski pisatelj Meša Selimović za majhno državo v obliki srca – Bosno in Hercegovino. Bosna in Hercegovina se je opevala v mnogih pesmih in sevdalinkah, ki se še danes slišijo po vsem svetu. Samo tisti, ki jo nosijo v srcu, vedo, da te pesmi ne morejo zajeti njene lepote in je nikoli ne bo mogoče dojeti z besedami, ampak le z lastnimi očmi. Moja domovina, Bosna in Hercegovina, je zakladnica bogate zgodovine, raznolike kulture in umetnosti, edinstvenih običajev in tradicije. Tu je stoletja nastajala naša kulturna dediščina in tu se še vedno srečujejo najmanj dve kulturi in trije narodi z dolgo zgodovino. Take so tudi sosednje države Bosne in Hercegovine, to so Črna gora, Makedonija, Albanija in Kosovo, za katere lahko rečemo, da so naše svetovne Bosne.

V teh državah že dolgo časa prevladujejo mednarodna in verska trenja, kopja pa so se vedno začela lomiti ravno v Bosni. Zaradi raznovrstnih etničnih razlik treh narodov na relativno malem ozemlju je vedno prihajalo do trenj med prebivalci in tako bo tudi v bodoče. Tukaj torej živijo trije narodi – Srbi, Bošnjaki in Hrvati, porazdeljeni po celotni državi, a hkrati tesno prepleteni, včasih v podobnostih, skoraj da enakostih, a še večkrat v umetno ustvarjenih razlikah. V Bosni in Hercegovini kljub vsem verskim in nacionalnim trenjem še vedno praznujemo tako bajram kot božič, slišijo se ezani z minaretov kot tudi zvonovi iz katedral. Tu ni prostora za verske razlike, čeprav so bile srž vseh prepričev med mojimi ljudmi.

Najboljši predstavnik mednarodnih trenj in medverskih trenj v Bosni in Hercegovini je Srebrenica na jugozahodu države. Srebrenica je utelešenje vseh spopadov, v katerih je srbski narod izvršil etnični genocid, s katerim so želeli iztrebiti muslimane iz države in tukaj naseliti svoj srbski narod. Prizadevali so si za svojo državo, svoje lastno ozemlje, a Bosna je še vedno enotna, ampak »zlobneži nam kljubujejo še danes«, kot pravi Alija Dubočanin. Narodna identiteta Bosancev je v največji meri vezana na etnično in versko identiteto, in sicer se največji delež prebivalstva v Bosni opredeljuje kot bosanski muslimani, ki se identificirajo drugače kot njihovi sodržavljanji, Bosanski Srbi iz Republike Srbske, ki se povezujejo s sosednjo Srbijo.

Bosna in Hercegovina, kot sem že omenila, je država v obliki srca. Pa je v njej kljub vsem delitvam ostalo še kaj srčnosti in ljubezni? Je, v to sem kot državljanka te države trdno prepričana. Ko boste stopili na tla Bosne in Hercegovine, boste čutili toplino ljudi, ki živijo tukaj, in dobrodošlico ne glede na to, od kod prihajate. Ti ljudje delajo do zadnjega kančka moči, a kljub temu premalo zaslužijo za to delo. Ste že kdaj videli Bošnjaka, ki se namršči, ko ga srečaš in pozdraviš? Prepričana sem, da ne. Ljudje iz različnih držav nas večinoma opisujejo kot srčne, prijazne in vesele ljudi. Ljudi, ki se med seboj družijo in spoštujejo, boste videli na vsakem koraku, čeprav so preživeli in še vedno preživljajo težke čase.

Sama sem svojo državo zapustila pred tremi leti in prišla živeti v Slovenijo. Razlogov moje selitve v povsem novo državo in novo okolico je veliko, najprej pa bi izpostavila le enega – nemoč in nezmožnost obstoja in napredka. Če bi kot dijakinja srednje šole ostala v Bosni in nadaljevala svoje šolanje na višji ravni, bi po končanem šolanju imela zelo malo možnosti zaposlitve. Delodajalci bodo prej zaposlili nekoga iz svoje družine in ne nekoga usposobljenega, ki se je prijavil na razpis za to delovno mesto, tako da bi se prej ali slej bila primorana preseliti v drugo državo, nekam, kjer bi cenili mene, mojo izobrazbo in moje znanje.

Pred tremi leti sem za sabo pustila vse, kar sem poznala – svojo hišo, kjer sem prvič shodila, izrekla svojo prvo besedo in preživela najlepše otroštvo. Vse, kar sem poznala že od majhnih nog, je v enem dnevu ostalo za mano. Še vedno se rada vračam domov, a vselej le za kratek čas. Vikend, ki ga preživim tam, ne more nadomestiti polnih treh let odsotnosti.

Bosna je še vedno moja edina velika ljubezen in taka bo vedno tudi ostala – in če sem v daljnem svetu in je ne vidim z očmi, jo vedno čutim v srcu. V moji deželi v obliki srca je vse lepše, ljudje so srečnejši, kljub vsem svojim težavam, sonce sije močnejše, dnevi so daljši in noči svetlejšje. »Lepo je priti na svoj bazar, lepo je imeti svoje dvorišče,« kamor se lahko vedno vrneš. Občutek topline, ko zagledaš prag svoje hiše, svoj mali kotiček sreče, je nepojmljiv in težko doumljiv vsakomur, ki ima danost imeti eno mesto, ki ga kliče »dom«.

Človek vedno hrepeni po svojem mestu in svojih ljudeh. Čeprav smo živeli tako, kot smo živeli, smo bili srečni, zdaj pa so nam ostala le še bolna srca, ki čakajo, da se vsaj za trenutek vrnejo v svoje domove. Najbolj, kar boli, je dejstvo, da se kljub ljubezni in neizmernemu občutku pogrešanja svojega doma in svojih ljudi, ne želimo vrniti nazaj – na slabše. Tukaj v Sloveniji smo postavili temelje naše prihodnosti, začela sem hoditi v srednjo šolo, ki jo bom kmalu končala, šla bom na tisto dolgo pričakovano fakulteto in našla svojo sanjsko službo. V Bosni mi, žal, to ne bi uspelo in ostale bi le velike, a prazne sanje.

Bosna in Hercegovina je trenutno v procesu pridružitve Evropski uniji. Ta proces zaradi določenih ukrepov, ki jih zahteva Evropska unija, poteka že vrsto let. Za zdaj je le potencialna kandidatka za članstvo, ker ne izpolnjuje vseh meril, ki jih zahteva Unija. Bosna in Hercegovina nima organizirane države, saj je njeno gospodarsko in državno stanje zelo slabo in ne deluje v skladu z zahtevami in tako bo zgodba priključitve v boljši svet potekala še zelo dolgo.

Vstop v boljši svet v veliki večini primerov preprečuje koruptivno ravnanje državnih organov. Državna policija je tako na primer pripravljena za določeno vsoto denarja v večini primerov izbrisati kazen, ki jo je storil državljan. Ali je to v skladu z zakonodajo katere koli države? V tej neodvisni državi je ravno nasprotno, vsak hoče svoj delež, pa četudi je to človek, ki na ulici prosi za hrano. Z vstopom v Evropsko unijo se sicer povečujejo nevarnosti ponavljajočih se konfliktov v državi in verjetno tudi vojne. To stanje lahko povežemo tudi z nestabilnostjo v državi, ki jo povzročajo njeni trije predsedniki, ki nikoli ne bodo na isti strani, saj bo nekdo vedno izstopal iz večine, ker hoče dokazati, da ima moč in določen vpliv.

Novi spopadi in vojne so torej zelo mogoči, a hkrati neobstoječi. Kdo se bo boril in kdo bo pomagal braniti državo? Na sto tisoče ljudi iz Bosne in Hercegovine je trenutno razporejenih po vseh koncih sveta. Zaradi vseh preostalih kriz, ki so doletele to srčno državo, ljudje nočejo razmišljati o novi vojni. Ljudje se še vedno spominjajo zadnje državljanske vojne in podoživljajo travmatične dogodke, ki so se takrat zgodili. Lahko se pretvarjamo, da je od takrat minilo že dovolj časa, a verjemite mi – rane so še vedno odprte. Nikoli ni bilo in ne bo dovolj časa, da bi pozabili na vse dogodke, ko so matere izgubljale moče in sinove, hčere očete in brate. Naše boleče sovraštvo je samo ta občutek izgube, saj je vsak v tem obdobju izgubil nekoga, ki mu je bil ljub. Le upamo lahko, da ne bo nikoli več prišlo do zaostritve trenj, a strah je še vedno močno prisoten. Država si od vseh preteklih dogodkov še ni opomogla, predvsem pa si ljudje in njihov kolektivni spomin niso opomogli – kako bi si le lahko, ko pa se njihove oči še vedno spominjajo vsakega prizora, ki so ga videli, njihova ušesa pa še vedno slišijo vsak krik matere in zadnje očetovo slovo.

Danes imamo v Evropi veliko kriznih žarišč, ki postajajo nove svetovne Bosne. Prav tak primer, ki ga trenutno vsi bolj ali manj živimo, je rusko-ukrajinska vojna. Razlogi za to vojno so seveda različni, neizpodbitno pa je, da hoče Putin brezkompromisno širiti ozemlje velike Rusije. V eni noči je napadel glavno mesto Ukrajine in vnesel nemir v življenja Ukrajincev. Ta napad je bil začetek agresije na prebivalce Ukrajine, popolnoma enako se je zgodilo v Bosni in Hercegovini. Srbi so agresijo začeli z vstopom na ozemlje Bosne in Hercegovine in v poznih nočnih urah napadli prve hiše in ker je bosanska vojna trajala štiri dolga leta, dvomim, da bo ukrajinska vojna trajala le kratek čas.

Menim pa, da je danes situacija drugačna, ker ima Ukrajina pomoč Evropske unije in drugih protiruskih držav. Ta pomoč se nudi v obliki vojaških sil kot tudi osnovnih življenjskih potrebščin, česar pred petindvajsetimi leti Bosna ni imela. Tudi Bosna je v težkih časih potrebovala pomoč, a je takrat ni bilo. Posledica tega je samostojna in skoraj enotna država, zato ker so jo, da bi rešili situacijo in umirili vojno, razbili na koščke – kot da bi zlomili srce nekemu, ki ga imamo najraje na svetu. To osebo razčetreriš, razkrojiš na delce in zdaj pričakuješ, da bo delovala. Funkcionalnosti se na tak način nikoli ne doseže, saj bo taka država v sebi vedno bila bitke in se nikoli več ne bo združila v celoto. Bosna je bila torej umetno razdeljena na tri dele, ravno tako kot so Evropo po 2. svetovni vojni razdelili z železno zaveso. Meje so se risale po zemljevidu, a v resnici so najbolj trpeli ljudje in na silo raztrgane družine.

Danes bi, ne glede na vse pretekle in sedanje dogodke, morali vsi skrbeti za svetovni mir. Vojna ni nekaj, o čemer bi morali molčati, še posebej, če se ta dogaja v naši bližini. Smo priča velikim protestom v vseh državah sveta zaradi vojne, nezadovoljstva ljudi in želje po miru. Tako kot vsak človek svoje bitke bije v sebi, tako vsaka država svoje bitke bije znotraj svojih meja. Naše svetovne Bosne ne govorijo odkrito o svojih problemih, pa vendar vsak prebivalec te države ve, kakšni so ti problemi in kako veliki so.

Vsak od nas ima svojo "svetovno Bosno". Vsi se zavedamo političnih pomanjkljivosti v državi, v kateri živimo oziroma smo živeli. To niso samo politične pomanjkljivosti, ampak tudi ekonomske in verske ter zagotovo nacionalne. Vsi ne vidimo priložnosti za rast v naši domovini in tudi če tega nočemo, moramo oditi ne zaradi nas samih, ampak zaradi naše prihodnosti. Bosna in Hercegovina je moja domovina, moja ime in priimek sta ponosno zapisana v imenu te države. Moja ljubezen do nje je neizmerna in ljubim vsak njen del, vsak skriti kotiček te male države, ki komaj čaka, da jo odkrijejo in ljubijo tudi drugi.

Morda v trenutkih, ko nam grozi nova vojna na ozemlju Bosne in Hercegovine in v bližini mej Slovenije, to vsi zanikajo in si zatiskajo oči, ampak moramo biti iskreni – to je resnica in naš velik strah. Še vedno pa, ne glede na bolečo izkušnjo moje družine, ostajam optimistična in veselo zrem v prihodnost. Ljudje sveta, gradimo skupnost, ki bo spoštovana in ljubljena kot še nikoli. Na svetu danes obupno potrebujemo mir, ne samo v Bosni in ne samo v svetovnih Bosnah, ampak na celem svetu. Ukrajina potrebuje našo pomoč, Sirija potrebuje našo pomoč, vse države, v katerih trenutno poteka vojna, potrebujejo našo pomoč. Ne smemo ostati ravnodušni do teh dogodkov.

Domovina bi morala biti varen kraj, kjer lahko živimo normalno življenje, kjer ne rabimo skrbeti, kdaj bo izbruhnila vojna in ali bo naša varnost ogrožena. Domovina je in mora ostati kraj, ki ga nosimo v srcu in nam ga nihče ne more vzeti. Kamor koli grem, nikjer ni tako kot v mojem domačem kraju. Bosna bo ostala moja velika ljubezen in moje občasno boleče sovraštvo do konca življenja, ker so me razmere v njej pripeljale do tega, da sem morala zapustiti vse, kar sem imela najraje na svetu.

UTEMELJITEV ŽIRIJE

Žirija v sestavi dr. Bogomila Kravos, Tanja Tuma in Maja Ferjančič je sprejela odločitev, da nagrado za najboljši srednješolski esej v kategoriji 3. in 4. letnik z naslovom Bosna in vse svetovne Bosne prejme Erna Šišić, Šolski center Rogaška Slatina, mentorica Nika Jančič.

Esej je izrazito senzibilen in bralca zlahka potegne v svoj tok. Avtorica pravi: »Občutek topline, ko zagledaš prag svoje hiše, svoj mali kotiček sreče, je nepojmljiv in težko doumljiv vsakomur, ki ima danost imeti eno mesto, ki ga kliče »dom«.« Vendar v besedilu najdemo več kot le emocionalne razsežnosti, ki jih avtorica razvija in ohranja do svoje domovine. Pisanje je podkrepjeno z zgodovinskim znanjem in poznavanjem bošnjaške literature. »Srebrenica je utelešenje vseh spopadov, v katerih je srbski narod izvršil etnični genocid, s katerim so želeli iztrebiti muslimane iz države in tukaj naseliti svoj srbski narod. Prizadevali so si za svojo državo, svoje lastno ozemlje, a Bosna je še vedno enotna, ampak »zlobneži nam kljubujejo še danes«, kot pravi Alija Dubočanin.«

V smiselno strukturiranem besedilu se razkriva angažirana osebnost, ki je sposobna artikulirati epohalno vprašanje vojne. V zaključku avtorica bralcu zapusti, kar je njej zapustila vojna. Boleč občutek. »Kamor koli grem, nikjer ni tako kot v mojem domačem kraju. Bosna bo ostala moja velika ljubezen in moje občasno boleče sovražstvo do konca življenja, ker so me razmere v njej pripeljale do tega, da sem morala zapustiti vse, kar sem imela najraje na svetu.«

ANGELIKA PEASTON
prevedla Ivana Kampuš

vojakom

vojakom ki so prišli in
se bojevali v mnogih
bitkah v karavankah
vojakom ki so prebegnili
vojakom ki so jih poklali in umorili
vojakom ki so klali morili da ne bi izgubili svojega življenja
vojakom
vojakom ki so bili na videz dvignjeni v nebesa zmagovalcev in vrženi v pekel
poražencev
nikogaršnja zemlja
vojakom ki so se vedoč ali nevedoč dali zavesti da so jih prevarali
za dni in noči njihovega življenja
vojakom ki so kljub brezupni prevari ostali
človeški ali bi bili lahko ostali človeški

vojna nima zmagovalcev

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 19/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo
Odgovorna urednica: Tanja Tuma
Glavna urednica: Maja Ferjančič
Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: maj 2022

Kraj: Ljubljana

ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA

<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: Sonder Quest